

**ALEKSANDR FAYNBERG - TARJIMA ORQALI XALQLARNI
YAQINLASHTIRGAN SHOIR**

Erkinboyeva Aziza Ruslonovna

*O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti Xorijiy til va adabiyoti ingliz tili 1-
fakulteti 2-bosqich talabasi azizaruslonovna@gmail.com*

*Ilmiy rahbar: Mohinbonu Mardonova Shuhrat qizi,
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti, Ingliz tilini o'qitish metodikasi No 1
kafedrası o'qituvchisi mohinbonuuzswlu@gmail.com*

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada rus tilida ijod qilgan mashhur shoir va tarjimon Aleksandr Faynbergning o'zbek adabiyotidagi o'rni, uning tarjimonlik faoliyati orqali xalqlar o'rtasidagi madaniy aloqalarni mustahkamlashdagi hissasi tahlil qilinadi. Muallif Faynbergning o'zbek shoirlari asarlarini tarjima qilishdagi uslubiy yondashuvlarini ochib beradi hamda uning she'riyatidagi umuminsaniy qadriyatlar, insonparvarlik, vatanparvarlik, do'stlik kabi g'oyalarni tahlil qiladi. Faynberg nafaqat ijodkor, balki madaniyatlararo muloqot elchisi sifatida talqin qilinadi.

Kalit so'zlar: *tarjima san'ati, adabiy aloqa, madaniyatlararo muloqot, o'zbek adabiyoti, millatlar do'stligi, she'riyat, insonparvarlik, xalqlarni yaqinlashtirish.*

ABSTRACT:

This article analyzes the role of the famous poet and translator Aleksandr Faynberg, who wrote in Russian, in Uzbek literature and his contribution to strengthening cultural ties between nations through his translation activities. The

author explores Faynberg's stylistic approach to translating works by Uzbek poets and examines the universal human values reflected in his poetry, such as humanism, patriotism, and friendship. Faynberg is portrayed not only as a creator, but also as an ambassador of intercultural dialogue.

Keywords: *art of translation, literary communication, intercultural dialogue, Uzbek literature, friendship of nations, poetry, humanism, bringing nations closer.*

АННОТАЦИЯ:

В данной статье рассматривается роль известного поэта и переводчика Александра Файнберга, писавшего на русском языке, в узбекской литературе и его вклад в укрепление культурных связей между народами через переводческую деятельность. Автор раскрывает особенности его подхода к переводу произведений узбекских поэтов и анализирует универсальные человеческие ценности, отражённые в его поэзии: гуманизм, патриотизм, дружбу. Файнберг представлен не только как творец, но и как посол межкультурного диалога.

Ключевые слова: *искусство перевода, литературные связи, межкультурный диалог, узбекская литература, дружба народов, поэзия, гуманизм, сближение народов.*

Aleksandr Faynberg — o'zbek adabiyoti va madaniyatiga fidoyiligi bilan ajralib turadigan shoir. U nafaqat o'z asarlari bilan, balki tarjima san'ati orqali ham xalqlar o'rtasidagi madaniy ko'priklar qurishda muhim rol o'ynagan. Faynberg ijodi do'stlik, insonparvarlik va millatlararo hamjihatlik g'oyalari bilan yo'g'rilgan.

Aleksandr Faynberg hayoti va ijodi o'zbek va rus madaniyatlari tutashgan nuqtada kechdi. U rus tilida ijod qilgan bo'lsa-da, O'zbekistonni — uning tabiatini,

xalqini, ruhiyatini yuragidan kechirgan, bu diyorni o‘zining ikkinchi vatani deb bilgan. Faynberg shunchaki o‘zbek zaminida yashagan muhojir emas, balki uning madaniy hayotining faol ishtirokchisi edi. Uning she’rlarida o‘zbek xalqining turmushi, qadriyatlari va ruhiy holati teran ifodalangan. Masalan, “Qo‘rg‘on” she’rida qadimiy yodgorliklar haqida yozarkan, u tarix va zamonaviylikni, xalq xotirasi va shoir hissiyotini bir ipda uyg‘unlashtira olgan.

U o‘zbekcha so‘zlarning ruhini chuqur anglagan, shu bois o‘zining ijodiy olamida bu so‘zlar ramz va obrazlarga aylanib ketgan. Shunday hollarda, u nafaqat tarjimon, balki madaniyatlararo vositachi bo‘lib chiqadi. Faynbergning o‘zbek xalqiga sadoqat bilan qaragani, uning ijodini haqiqatda millatlar do‘stligiga xizmat qiluvchi vosita sifatida ko‘rishga asos beradi.

Tarjima san’ati — bu faqat matnni bir tilga o‘girish emas, balki uning orqasida turgan milliy tafakkur, tarixiy xotira va madaniy ruhi bilan muomala qilish demakdir. Aleksandr Faynberg aynan shunday yondashgan tarjimon edi. U o‘zbek adabiyotining eng sara namunalarini rus tiliga tarjima qilib, butun Sovet makonida o‘zbek adabiyoti va ma’naviyatini targ‘ib qilgan.

U tarjima qilgan shoirlar orasida Abdulla Oripov, Erkin Vohidov, G‘afur G‘ulom, Rauf Parfi kabi buyuk nomlar bor. Bu shoirlarning o‘ziga xos ohangi, badiiy tafakkuri va milliy ruhini rus tiliga o‘girish — nihoyatda murakkab va mas’uliyatli ish. Ammo Faynberg har doim bu vazifani chuqur hissiyot, badiiy did va sadoqat bilan bajargan.

Ayniqsa, Oripovning “O‘zbekiston” she’rini tarjima qilgandagi nozik yondashuv, she’rning ritmi va bayon uslubini buzmagani holda milliy g‘ururni rus tilida ham jonli ifodalab berishi, Faynbergning tarjimon sifatidagi mahoratini yaqqol ko‘rsatadi.

Aleksandr Faynberg she'riyatida tor milliy chegaralardan yuqoriroq turgan, umuminsaniy mazmun va mohiyatdagi g'oyalar ustuvor o'rin egallaydi. Uning "Chig'ir" to'plamidagi ko'plab she'rlar vatan, tinchlik, insonparvarlik, inson qadrligini kabi mavzularga bag'ishlangan. Bu mavzular, ayniqsa, urushdan keyingi avlod ongida chuqur ildiz otgan bo'lib, Faynberg bu ruhiy holatni teran ifoda etgan.

She'rlarida inson — qadrlanadigan, tushuniladigan va himoya qilinadigan mavjudot sifatida talqin etiladi. Uning qalbini, og'rig'ini, orzusini shoir sezadi va tilga oladi. Masalan, "Bolangni qo'rqitma" degan satr bilan boshlanuvchi she'rda inson bolaligiga, begunohligiga shafqat bilan yondashadi. Bu satrlar orqali u nafaqat ota-onalarga, balki jamiyatga murojaat qiladi: bolaga mehr, jamiyatga rahm, kelajakka umid kerak, degan xitob bilan.

Faynberg tarjimoniya jarayoniga so'zlar ustasi sifatida emas, balki ruhiyat olimi, badiiy sezgi egasi sifatida yondashgan. Uning tarjimalarida nafaqat original matnning mazmuni, balki uning hissiyati, ohangi, ritmi, metaforalari, ramzlari ham yangi tilda o'z aksini topgan.

Bu uslubiy yondashuv unga o'zbek va rus o'quvchilari o'rtasida madaniy uyg'unlik yaratishga imkon berdi. Masalan, Erkin Vohidovning "Inson" she'rini tarjima qilar ekan, Faynberg inson mohiyatidagi yuksaklikni — shoirning asosiy g'oyasini yo'qotmasdan, uni boshqa til va madaniyat auditoriyasiga yaqinlashtira olgan.

Tarjimada so'zning g'ilofi emas, uning ruhi muhim. Faynberg esa tarjima orqali so'z ruhini tiriltirishni o'zining ijodiy burchi deb bilgan. Bu jihatlar uni tarjima adabiyotida o'ziga xos maktab yarata olgan shaxs sifatida ko'rsatadi.

Aleksandr Faynberg ijodi xalqimiz madaniyatiga katta boylik bo'lib qo'shildi. Uning tarjima orqali amalga oshirgan faoliyati bugungi globallashtirish davrida ham o'z ahamiyatini yo'qotmaydi. U yaratgan adabiy ko'priklar xalqlar o'rtasidagi

do'stlik va hamjihatlikni mustahkamlashda davom etmoqda. Shunday shoirlar asari orqali biz bir-birimizni chuqurroq anglaymiz, yaqinlashamiz, birlashamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Эргашев Ш. Таржима назарияси ва амалиёти. – Тошкент: O'zbekiston, 2004.
2. Еркинов А. Literary Contacts Between Uzbek and Russian Literature in the 20th Century. – Central Asian Survey, Vol. 27, No. 3, 2012.
3. Файнберг А. Чигирь: Стихи. – Ташкент: Шарк, 1998.
4. Қўчқоров А. Таржима назариясига кириш. – Тошкент: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2016.
5. Каримов Н. Адабиётшуносликка кириш. – Тошкент: O'zbekiston, 2008.
6. Нормуродов Д. Таржима санъати ва бадиийлик масалалари. – Тошкент: Fan, 2010.
7. Орипов А., Воҳидов Э. ва бошқалар. Ўзбек поэзиясидан намуна ва таҳлиллар. – Тошкент: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 2005.
8. Улғова Д. Александр Файнберг таржималарида миллийлик ва бадиийлик уйғунлиги. // ЎзДЖТУ Илмий ахборотлари, 2021, №1.
9. Юлдошев М. Ўзбек ва рус адабий алоқалари: тарих ва замонавийлик. – Тошкент: Академнашр, 2020.